«Ұлттық шешендік өнер»

Қазақ әдебиеті 6 сынып

Түсінік хат

Қазақ ауыз әдебиетінің бір түрі – шешендік өнер. Қазақ шешендігінің жалпы шешендік өнерден өзіндік ерекшеліктері бар. Ең алдымен казақ шешендерінің сөздері ауызекі айтылып, ауызша таралған, қағазда емес, халық жадында сақталған.

Оқушыларды «Шешендік өнерге» баулудың маңызы зор. Қазақ халкы шешендік өнерді аса құрметпен бағалағандықтан, 6 сынып оқушыларын ата-баба ізімен шебер сөйлеу, тілдерін дамыта түсу, олардың үлгі-өнегесін бойларына дарыту – басты мақсат.

Бұл бағдарлама 6 сынып оқушыларының жас ерекшеліктеріне сай алынған.

6 сынып оқушылары әдебиет пәніне негіздей отырып, көрген-білгенді көкейге тоқып, көп үйреніп ізденудің арқасында шебер сөйлеуге жаттығады. Би-шешендердің сөздерін жаттап өсіп, жаңа ұғымдармен танысады.

Сөйтіп ***«Ұлттық шешендік өнер»*** деген атпен құрастырылған бағдарлама бірыңғай шешендердің айтысын немесе билердің дауын бейнелемейді, сонымен бірге халық даналығынан туған асыл ойларды, өсиет-насихат сөздерді, өткір мысқыл, әзіл, тапқырлық сындарды, т.б. қамтиды. Мұнда шешендік нақыл, тапқырлық сөздермен қатар ақындық терме, толғаулар да аз емес. Құнттап қараған әр оқушы бағдарлама негізінде тілі көркем, ойы терең сөздердің жақсы үлгілерін таба алады.

<u>Курстың мақсаты:</u> Бұл шешендік өнер сабақтарының түбегейлі мақсаты, оқушылардың жеке басын қалыптастыра отырып, әдеби мұраларға деген талғамын тәрбиелеу, рухани дүниесін кеңейту, ақыл-ойы мен ұлттың сана-сезімін дамытуға ықпал ету, кітап оқуға деген ынтасын арттыру.

<u>Курстың міндеттері:</u>

1.Оқушылардың оқу дағдысын қалыптастыру және жетілдіру;

2.Көркем шығармаларды оқуға деген қызығушылығын дамыту;

3.Шығарманың түпкі мазмұн-мәнін түсінуін, эмоциялық қабылдауын (кейіпкерлердің көңіл-күйіне ортақтасу, күйіну, сүйіну т.б.) қамтамасыз ету;

4.Шығармадағы көркем бейнелердің ерекшеліктерін аша білуге бағыттау;

Scanned with ACE Scanner

5.Ауызекі және жазба тілде байланыстырып сөйлеуін (ойын еркін жеткізу, сауатты да мәнді жаза білу) дамыту;

6.Өзіндік ой-пікір айта білуге баулу;

7.Оқушылардың бойына ізгілік пен имандылық, адалдық пен мейірімділік сияқты адамгершілік қасиеттерді дарыту.

I.Мазмұндық бөлім.

Курстың мазмұны

Қазақ шешендік сөздері мазмұнына қарай, *шешендік арнау, шешендік толғау, шешендік дау* деп үш тарауға бөлінеді.

Шешендік арнау адам арасындағы карым-катынасты, шешендік толғау халықтың философиялық көзқарасын көрсетеді десек, шешендік дау қазақ қауымының заттық және рухани даулы мәселелерді реттейтін ежелгі әдет заңын бейнелейді.

III.Ақпараттық әдістемелік бөлім.

Оқытуды ұйымдастырудың формалары

Үйірмені оқытуда оқушылардың шығармашылық қабілетін дамытуда жеке оқушымен, топпен жұмыс арқылы жүзеге асады. Оқытудың негізгі мақсаты арқылы оқу жүйесіндегі әдістерді колданған тиімді. Мысалы: дәріс-семинарлар, пікір алмасу, практикалық сабақтар, т.б.

Білімдерін тексеру және бағалау жүйесі:

1.Күнбе-күн бақылау, тексеру, сұрақ-жауап, әрбір сабақтан соң тест немесе шығармашылық жұмыс.

2.Тақырыптық бақылау, тексеру: теориялық білімін, өз көзқарасын бақылау жұмыстары.

Scanned with ACE Scanner

3.Қорытынды бақылау, тексеру, ой-толғау, өлеңді мәнерлеп оқу, сөз қолданысы.

4.Практикалық жұмыстар сынақ түрінде «тапсырылды» деп бағаланады.

5.Бағалау жүйесі ретингілік: 1-3 ұпай – «3», 4-6 ұпай – «4», 7-9 ұпай – «5».

Білім мен біліктілікке қойылатын талаптар.

Оқушылар білуге тиіс:

-шешендік өнер тарихын;

-шешенге қойылатын талаптар;

-шешендік сөздегі әдеби-эстетикалық ғибратты;

-ұлттық шешендік өнердің ерекшеліктерін;

-қазақ тарихындағы белгілі би-шешендер мен билер жайлы мағлұмат.

Оқушылар дәлелдеуі тиіс:

-өз ойларын әдеби тілмен өрнектей білуі;

-әдебиет теориясы бойынша талдау жұмысын жүргізуді;

-кейіпкердің іс-әрекеттерін салыстыра отырып баға беруі.

Әдебиеттер:

1.Адамбаев.Б. «Шешендік сөздер» -Алматы: «Отау» 1992.

2.«Қазақ тілі мен әдебиеті орта мектепте» әдістемелік журнал №2, 2007.

3.«Қазақ тілі мен әдебиеті» әдістемелік журнал №11, 2007.

4. «Қазақ тілін жедел оқыту». Қапасова.Б.Қ, Әбдіжүсіпова.Б.Х, Жұмаділова.Ш.Т -Астана: «Арман- ПВ» баспасы, 2007.

Scanned with ACE Scanner

Шешендік өнер үйірмесінің жоспары

№	Мазмұны	Сағат саны	Күні
1	Сөз шеберлігі	1	16.09
2	Шешендік сөз түрлері	1	23.09
3	Шешенге қойылатын талаптар	1	30.09
4	Ырым-тыйым сөздер	1	7.10
5	Мақал –мәтелдер.Нақыл сөздер	1	14.10
6	Асан Қайғы мен әз Жәнібек	1	21.10
7	Майқы би мен Алаша хан	1	4.11
8	Жидебай мен Қараменде	1	11.11
9	Шорман мен Құдайменде	1	18.11
10	Бұл дүниеде не жетім	1	25.11
11	Биік тауға жарасқан Алтай Байдалы айтқан деген сөздер	1	2.12
12	Бұлбұл үйрек ,бұл үйрек. Шекті Мөңке би айтты деген толғау	1	9.12
13	Асаубай мен Құлтума	1	23.12
14	Едіге мен Тоғас	1	13.01
15	Шешендер өнер тақырыбы бойынша практикалық сабақ	1	20.01
16	Қазақ ұлттық шешендік өнерінің ерекшеліктері	1	20.01
17	Қазақ тарихындағы белгілі шешендер мен билер	1	25.01
18	Жиренше шешен	1	3.02
19	Шортанбай Қанайұлы	1	10.02
20	Досманбет жырау	1	17.02
21	Ақтамберді жырау	1	24.02
22	Мұрат Мөңкеұлы	1	3.03
23	Шәкәрім Құдайбердіұлы	1	10.03
24	Абай Құнанбаев	1	17.03
25	Ы.Алтынсарин	1	24.03
26	Жиренше шешен	1	31.03
27	Қазыбек би	1	7.04
28	Төле би	1	14.04
29	Әйтеке би	1	21.04
30	Ақтайлақ бидің сөздері	1	28.04
31	Абайдың шешендік өнері	2	5.05 12.05
32	Әділбек шешен	1	19.05

Ж.Жабаев атындағы №234 орта мектебінде жүргізілетін Шешендік өнер

үйірмесіне тартылған оқушылардың қатысым

КЕСТЕСІ

р/с	Сабақ мерзімі / Оқушылардың аты-жөні	16.09	23.09	30.09	7.10	14.10	21.10	4.11	11.11	18.11	25.11	2.12	9.12	23.12	13.01	20.01	27.01	3.02	10.02	17.02	24.0[illegible]
1	Абдыкалыкова Аяжан	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				
2	Ерғалиева Арай	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				
3	Жеткенбек Аяулым	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				
4	Қаналы Лаззат	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				
5	Темір Ақзере	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				
6	Бақыт Айгерім	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				
7	Нұрғали Нұртілек	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				
8	Шегенұлы Әлимжан	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				

Scanned with ACE Scanner

2024-2025 оқу жылындағы Ж.Жабаев атындағы №234 мектептің « Шешендік өнер» үйірмесіне қатысушы оқушылардың тізімі

Р/с	Аты-жөні	Туған жылы	Сыныбы
1	Абдыкалыкова Аяжан	03.09.2013	6 г
2	Ергалиева Арай	26.06.2012	6 г
3	Жеткенбек Аяулым	29.04.2013	6 г
4	Қаналы Ляззат Мұраталиқызы	05.12.2012	6 г
5	Темір Акзере	18.09.2012	6 г
6	Бақыт Айгерім Асылбекқызы	13.03.2013	6 г
7	Нұрғали Нұртілек	27.11.2012	6 г
8	Шегенұлы Әлимжан	17.07.2012	6 г
9	Жеткенбек Абылай	28.092011	7 г
10	Жақсыбай Жақсыбек	15.06.2011	7 г

Үйірме жетекшісі :Баймаханова И

Scanned with ACE Scanner

Ж. Жабаев атындағы
№9н орта мектебінің
директоры Ж. Уразбаева
ата-ана Кабылова
Гүлбану

Өтініш

Осы өтініш арқылы Сізден менің балам Шегенова Әлимжанды мектепте жүргізілетін шешендік өнер үйірмесіне қатысуға рұқсат беруіңізді сұраймын.

Өтініш иесі: [signature]

Scanned with ACE Scanner

Ж. Жибаев атындағы
№84 орта мектебінің
директоры Ж. Ураубаевқа
ата-ана Жұманазарова
Жаннаттан

Өтініш

Осы өтінішім арқылы Сізден менің баламм Ержанова Аруды мектепте жүргізілетін шешендік өнер үйірмесіне қатысуына рұқсат беруіңізді сұраймын.

Өтініш иесі:

Н. Жабаев атындағы
№ 24 орта мектебінің
директоры Ж. Уразбаеваға
ата-ана Нұралиева
Ләззаттан

Өтініш

Осы өтініш арқылы Сізден балам Темір Әзіздің мектепте жүргізілетін "Шешендік өнер" үйірмесіне қатысуына рұқсат беруіңізді сұраймын

Өтініш иесі:

Ж. Жабаев атындағы
№234 орта мектебінің
директоры Ж. Уразбаеваға
ата-ана Қамал Толғанайдан

Өтініш

Осы өтінішім арқылы Сізден менің балам Қамал Ләззаттың мектепте жүргізілетін "Шешендік өнер" үйірмесіне қатысуына рұқсат беруіңізді сұраймын.

Өтініш иесі: Т. Қамал

Scanned with ACE Scanner

Ж. Жабаев атындағы
№234 орта мектебінің
директоры Ж. Урдабаеваға
ата-ана Исмаилбекова
Айнұрдан

Өтініш

Осы өтінішім арқылы Сізден менің балам Бақты Айгерімнің мектепте жүргізілетін "Шеберлік өнер" үйірмесіне қатысуына рұқсат беруіңізді сұраймын.

Өтініш иесі:

Scanned with ACE Scanner

Ж. Жабаев атындағы
№34 орта мектебінің
директоры Ж. Уразбаеваға
ата-ана Утеубаева
Гүлдерайдан

Өтініш

Оса өтінішім арқылы сізден менің балам Абдуғамит Асқанды мектепте жүргізілетін кәсіптік өнер үйірмесіне қатысуына рұқсат беруіңізді сұраймын.

Өтініш иесі:

Scanned with ACE Scanner

Ж. Жабаев атындағы
№ 854 орта мектебінің
директоры Ж. Оразбаеваға
Ата-ана Сүйдетова Айнұрдан

Өтініш

Осы өтінішім арқылы Сізден менің балам Жетпісбек Аяулымды шешендік өнер үйірмесіне қатысуына рұқсат беруіңізді сұраймын.

Өтініш иесі:

Scanned with ACE Scanner

Ж. Жабаев атындағы
№154 орта мектебінің
директоры Ж. Оразбековаға
ата-ана Сағадинова
Индирадан

Өтініш

Осы өтінішім арқылы сізден менің балам Жақсыбай Жақсыбекті мектепте жүргізілетін шеберлік өнер үйірмесіне қатысуына рұқсат беруіңізді сұраймын

Өтініш иесі [illegible]

Scanned with ACE Scanner

Ж. Жабаев атындағы
№234 орта мектебінің
директоры Ж. Уразбаеваға
ата-ана Токтабулатова
Алия

Өтініш

Осы өтінішім арқылы Сізден менің балам Нұрлан
Нұртілекті мектепте жүргізілетін шешендік өнер
үйірмесіне қатысуына рұқсат беруіңізді сұраймын.

Өтініш иесі: [signature]

Scanned with ACE Scanner

Т. Жабаев атындағы
№24 орта мектебінің
директоры Т. Жарбаеваға
ата-ана Сұлтанова Айнұран

Өтініш

Осы өтінішім арқылы Сізден менің
балам Жетпісбек Абылайды
шешендік өнер үйірмесіне
қатысуына рұқсат беруіңізді
сұраймын

Өтініш иесі: Сұлт

Scanned with ACE Scanner

«Бекітемін»
№254 Ж.Жабаев атындағы
орта мектептің директоры
_________ Ж. Уразбаева

ҮЙІРМЕ ЖОСПАРЫ

Шешендік өнер

Сыныбы: 6
Пәні: қазақ әдебиеті
Пән мұғалімі: Баймаханова Индира
Сағат саны :32сағат,аптасына 1 сағат

2024-2025оқу жылы

Scanned with ACE Scanner